

บทที่ ๔

วัฒนธรรมทางการเมืองของครู

ในบทนี้จะ เป็นบททดสอบสมมติฐานต่าง ๆ ที่ได้ตั้งขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นเรื่องของการหาระดับการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการของครูไทย นอกจากนั้น ยังจะดูถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ กับประเภทของโรงเรียน ระดับการศึกษาและเพศ ว่าจะมีต่อกันหรือไม่ โดยจะแบ่งการอธิบายออกเป็น ๔ หัวข้อ คือ ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองของครู วัฒนธรรมทางการเมืองของครูกับประเภทของโรงเรียน วัฒนธรรมทางการเมืองของครูกับระดับการศึกษา และวัฒนธรรมทางการเมืองของครูกับเพศ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองของครู

การทดสอบของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองของครูนั้น เราได้แบ่งการทดสอบออกเป็น ๒ ประการ กล่าวคือ จะทดสอบระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการของครู แยกจากกันดังนี้

ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

จากการสังเกตที่ผ่านมามีพบว่า ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ถูกครอบงำโดยลักษณะของสังคมไทย ที่นิยมในอำนาจ และยกย่องผู้มีอำนาจ ซึ่งครูไทยก็คงถูกครอบงำในลักษณะอย่างเดียวกัน ดังนั้น เราจึงตั้งสมมติฐานว่า ครูส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยค่อนข้างต่ำ

เพื่อการทดสอบสมมติฐานนี้ เราได้สร้างสเกลของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยขึ้นมาวัด ซึ่งประกอบด้วยสเกลย่อยถึง ๑๑ สเกล สเกลย่อยเหล่านี้จะ

ทดสอบความต้องการปกครองแบบประชาธิปไตย การยึดมั่นในสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล การเชื่อมั่นในความสามารถของผู้อื่น เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น การเชื่อมั่นในความเสมอภาคของมนุษย์ การยึดถือในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย การเข้าร่วมทางการเมือง ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและเชื่อมั่นในตนเอง ความไว้วางใจในผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่และสถาบันทางราชการและทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ซึ่งรวมทั้งหมอบรรดาข้อคำถาม ๕๐ ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก ๕ คำตอบ เหมือนกันทุกข้อ คือ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ ๑ ถึง ๕ คะแนน คะแนนรวมของสเกลรวมจะมีตั้งแต่ ๕๐ ถึง ๒๐๐ คะแนน รายละเอียดของครุศึกษาวัดธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีแสดงไว้ในตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓

ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

รายละเอียดของครุศึกษาวัดธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ^{ก)}					รวม
ต่ำสุด				สูงสุด	
๑ ๕๐-๗๒	๓๓-๑๐๕	๑๐๖-๑๓๘	๑๓๙-๑๖๗	๑๖๘-๒๐๐	๑
--	๑.๕	๓๖.๕	๒๗.๒	--	๑๐๐%
๑ = ๐	๑ = ๘	๑ = ๒๕๗	๑ = ๑๑๕	๑ = ๐	๑ = ๕๑๕

ก) อักษร "จ" หมายถึงจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีจำนวน ๕๑๕ คน และเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล จะแบ่งระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น ๕ ชั้น คือ ต่ำสุด ต่ำ กลาง สูง และสูงสุด ซึ่งจะใช้กับทุกตารางในบทนี้

จากข้อมูลในตารางชี้ให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในเกณฑ์ชั้นกลาง กล่าวคือในระดับต่ำสุดและสูงสุดไม่มีใครมีคะแนนถึง มีแต่ในชั้นต่ำมีรายละเอียด ๑.๕ ชั้นกลางมีรายละเอียด ๓๖.๕ และ ชั้นสูงมีรายละเอียด ๒๗.๒ ดังนั้นสมมติฐานที่ตั้งขึ้น

จึงไม่จริง ขอให้ดูรายละเอียดของคะแนนของครูประกอบ ซึ่งจะอธิบายในแต่ละสเกลของการมี
วัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในตารางที่ ๑๔ - ๒๔ และจะแสดงให้เห็นโดยสรุป
รวมยอดในตารางที่ ๒๕

เราอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า การที่ครูไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองอยู่ใน
ระดับกลางเช่นนี้ เป็นผลมาจากการศึกษาที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา ตั้งแต่ระดับวิทยาลัย
ครูจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ถ้านำไปเปรียบเทียบกับผลงานการวิจัยของ ดร.สาย ภาณุรัตน์^๑
ก็จะพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความสนใจในการ เมืองมากพอสมควร ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า
แม้ครูจะมีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย แต่ก็มีอยู่ในระดับปานกลาง ไม่มี
ระดับวัฒนธรรมทางการ เมืองสูงมากจึงสนใจกิจกรรมทางการ เมืองมากพอสมควร

^๑ สาย ภาณุรัตน์, "ทัศนคติครูไทยต่อกิจกรรมการเมือง : การศึกษาเฉพาะครู
ในกรุงเทพฯ - ชนบุรี," (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิชาสังคมจิตวิทยา วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักรแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๒).

ตารางที่ ๑๔

คำถามเกี่ยวกับการมีจิตใจที่ต้องการปกครองแบบประชาธิปไตย

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู ก					ไม่ตอบ					
	ค่าสุด	๑	๒	๓	๔						
๑๕. เป็นการยากที่จะสร้างประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่พร้อมที่จะปกครองตนเอง	(๓๘)	๕.๑	(๑๕๕)	๓๖.๘	(๒๑)	๕.๐	(๑๖๗)	(๓๘)	(๑)	๕.๑	๐.๒
๑๖. เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้น การปกครองแบบประชาธิปไตยจึงไม่อาจกระทำการดังกล่าวได้ก็และรวดเร็วกว่าการปกครองแบบเผด็จการ	(๓๓)	๗.๕	(๑๕๕)	๓๗.๕	(๕๕)	๑๐.๕	(๑๓๘)	(๕๕)	(๓)	๑๖.๕	๐.๗
๒๒. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ไม่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในขณะนี้	(๒๐)	๕.๘	(๕๑)	๒๑.๗	(๕๕)	๑๕.๕	(๑๕๗)	(๕๐)	(๒)	๑๑.๕	๐.๕

ก. ตัวเลขในวงเล็บนั้นเป็นจำนวนครูจริง ส่วนตัวเลขใ้วงเล็บเป็นร้อยละ การให้คะแนนขอให้โปรดพิจารณาหัวข้อ "การสร้างแบบสอบถาม" ประกอบด้วยตัวเลขในวงเล็บแบบนี้จะใช้ในตารางถัด ๆ ไป

จากคำถามที่เกี่ยวกับการมีจิตใจที่ต้องการปกครองแบบประชาธิปไตยในตารางที่ ๑๔ นั้น ผลปรากฏว่าร้อยละของจำนวนของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่าและสูง (๒ และ ๔) ทั้งคำถามที่ ๑๕ ๑๖ และ ๒๒ กล่าวคือมีร้อยละ ๓๖.๘ และ ๓๕.๕ ๓๗.๕ และ ๓๒.๕ กับ

๒๑.๗ และ ๔๗.๐ ตามลำดับ อันแสดงว่าครูไทยจำนวนหนึ่ง เห็นควยและอีกจำนวนหนึ่งไม่ เห็นควยกับการใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย ทั้งครูทั้งสองจำนวน นี้เป็นครูส่วนใหญ่ของครูทั้งหมด

ตารางที่ ๑๕

คำถามเกี่ยวกับการยึดมั่นในความสำคัญ คุณค่า และศักดิ์ศรีของบุคคล

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๒	๓	๔	สูงสุด	
๕๕. คุณค่าของมนุษย์มักแตกต่างไปตามระดับการศึกษา ฐานะและตามศักดิ์ศรีตระกูล	(๓๖)	(๑๕๓)	(๒๖)	(๑๓๘)	(๖๓)	(๓)
	๘.๖	๓๖.๕	๖.๒	๓๒.๘	๑๕.๐	๐.๗
๕๓. บุคคลที่เกิดในตระกูลสูงหรือราชสกุลย่อมมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าบุคคลที่เกิดในตระกูลชาวบ้านธรรมดา	(๒๐)	(๗๕)	(๔๖)	(๑๖๘)	(๑๐๕)	(๘)
	๘.๘	๑๗.๘	๑๑.๐	๔๐.๓	๒๕.๑	๐.๘
๕๔. ความสำคัญของบุคคลขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของเขา มากกว่าขึ้นอยู่กับการที่เขาเกิดมาเป็นคน	(๒๗)	(๑๓๗)	(๔๑)	(๑๕๑)	(๖๕)	(๒)
	๘.๕	๓๒.๗	๘.๘	๓๖.๐	๑๕.๕	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับการยึดมั่นในความสำคัญ คุณค่า และศักดิ์ศรีของบุคคลใน ตารางที่ ๑๕ นั้น ผลปรากฏว่าร้อยละของจำนวนครูส่วนใหญ่ อยู่ในระดับต่ำและสูง (๒ และ ๔) ในคำถามที่ ๕๕ และ ๕๔ กล่าวคือมีร้อยละ ๓๖.๕ และ ๓๒.๘ กับ ๓๒.๗ และ ๓๖.๐

ตามลำดับ อันแสดงว่าครุฑไทยจำนวนหนึ่ง เห็นควยและ อีกจำนวนหนึ่ง ไม่เห็นควยกับการ ยึดมั่นใน ความสำคัญ คุณค่า และ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ ซึ่งครุ ทั้งสองจำนวนนี้ เป็นครุ ส่วนใหญ่ของครุทั้งหมด แต่ในคำถามที่ ๕๓ ผลปรากฏออกมาว่า รอยละของครุส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงและสูงสุด (๔ และ ๕) กล่าวคือมีรอยละ ๔๐.๓ และ ๒๕.๑ อันแสดงว่าครุฑไทยส่วนใหญ่เห็นควยและ เห็นควยอย่าง มากกับการ ที่บุคคลที่เกิดในตระกูลสูงว่า ย่อมมีศักดิ์ศรี เห็นอกว่าบุคคลธรรมดา

ตารางที่ ๑๖

คำถามเกี่ยวกับการมีความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคล

คำถาม	รอยละของคะแนนของกรุ					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๓๕. เราควร เชื่อในความ สามารถและสติปัญญาของคน ธรรมดาว่าจะสามารถใช้ เหตุผลตัดสินใจ เลือกผู้นำ ทาง การ เมือง ได้อย่างถูกต้อง	(๗)	(๘๓)	(๗๓)	(๒๑๐)	(๔๓)	(๑)
๕๒. มนุษย์ไม่ว่าจะโง่เขลา หรืออ่อนการศึกษาแค่ไหน จะยังคงไว้ซึ่งความสามารถ ที่จะใช้เหตุผลเลือกทางเดิน ที่ถูกต้องให้แกตนเองและ สังคมได้	(๖)	(๘๕)	(๓๑)	(๒๔๑)	(๕๑)	(๕)

ตารางที่ ๑๖ -- ต่อ

	ร้อยละของคะแนนของกร					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๕๕. บุคคลที่ไ้กรับเลือก ตั้งเป็น ส.ส. ย่อมมีความ สามารถทางการปกครอง มากกว่าบุคคลที่ไปลงคะแนน	(๘)	(๕๐)	(๓๕)	(๒๕)	(๕๗)	(๓)
เสียงเลือกตั้ง	๑.๐	๕.๕	๘.๘	๕๗.๓	๒๕.๑	๐.๗

จากคำถามที่ ๓๕ ๕๒ และ ๕๕ ในตารางที่ ๑๖ ผลปรากฏว่าร้อยละของจำนวนกรส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (๘) กล่าวคือมีร้อยละ ๕๐.๑ ๕๗.๕ และ ๕๗.๓ ตามลำดับ อันแสดงว่ากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีความสามารถของบุคคล

ตารางที่ ๑๗

คำถามเกี่ยวกับกร เคารพในสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของกร					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๒๘. ญาติคนหลายคนคง การให้บริการในสิ่งเกี่ยว กัน คุณที่มาก่อนไม่จำเป็น	(๑๕)	(๓๐)	(๑๘)	(๒๑๒)	(๑๐๒)	(๒)
ต้องใกล้ชิดหรือก่อน	๕.๖	๑๖.๗	๘.๓	๕๐.๖	๒๘.๘	๐.๘

ตารางที่ ๑๗ -- ต่อ

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด ๑	๒	๓	๔	สูงสุด ๕	
๔๕. การชุมนุมประท้วง รัฐบาลคือกฎหมายและก่อให้เกิดความวุ่นวาย ปั่นป่วนภายในประเทศ จึงสมควรจะจัดการปราบปราม พวกชุมนุมประท้วง อย่างเด็ดขาด	(๕๗)	(๑๓๕)	(๗๒)	(๑๑๕)	(๓๐)	(๖)
	๑๓.๖	๓๒.๒	๑๗.๒	๒๘.๕	๗.๒	๑.๕
๔๖. บุคคลทุกคนสามารถ แสดงความคิดเห็นในเรื่อง นโยบายของรัฐได้ ไม่ว่า ความคิดเห็นนั้นจะสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้องกับความคิด เห็นของเรา	(๘)	(๒๓๗)	(๕๐)	(๒๖๒)	(๗๖)	(๖)
	๑.๕	๖.๕	๕.๕	๖๒.๑	๑๘.๗	๑.๕
๔๗. บุคคลใดได้รับเลือกตั้ง ให้เป็น ส.ส. บุคคลนั้นย่อม มีสิทธิพิเศษเหนือบุคคลทั่วไป	(๕)	(๔๓)	(๒๔)	(๒๓๘)	(๑๑๕)	(๕)
	๑.๒	๑๐.๓	๕.๗	๕๕.๕	๒๗.๕	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวข้องกับการ เคารพในสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่นนั้น ผลปรากฏว่า ร้อยละของจำนวนครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (๔) ในคำถามที่ ๒๘ ๔๖ และ ๒๗ กล่าวคือ มีร้อยละ ๕๐.๖ ๖๒.๑ และ ๕๕.๕ ตามลำดับ อันแสดงว่าครูไทยส่วนใหญ่มีความเห็น ควบกับการ เคารพในสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น แต่ในคำถามที่ ๔๕ ร้อยละของจำนวนครู ส่วนใหญ่กลับตกอยู่ในระดับต่ำ (๒) กล่าวคือร้อยละ ๓๒.๒ ที่เห็นควบกับการ ปราบปราม พวกชุมนุมประท้วงอย่างเด็ดขาด

ตารางที่ ๑๘

คำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของมนุษย์

คำถาม	ร้อยละ ของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๘. จากคำพูด เพญ์ที่ว่า "ผู้หญิง เป็นชาว เทาหลัง" ยัง ไช้ ไค้ ในปัจจุบันอยู่ เพราะ เพญ์ เป็นเพศที่ อ่อนแอ จึง ควร ให้ผู้ชาย เป็นผู้นำ	(๒๑) ๕.๐	(๒๒) ๑๕.๘	(๓๖) ๘.๖	(๒๐๕) ๔๕.๐	(๕๔) ๒๓.๔	(๑) ๐.๒
๒๑. ความเสมอภาคใน ทางกฎหมาย ไม่อาจ เกิด ขึ้น ได้ ในสังคม ของ เรา เนื่อง จาก มี การ ฝ่าฝืน และ หลีก เลี่ยง กฎหมาย กัน มาก	(๑๐๕) ๒๖.๐	(๒๑๐) ๓๐.๑	(๒๓๓) ๕.๕	(๕๖) ๑๓.๔	(๑๕) ๔.๕	(๒) ๐.๕
๔๖. บุคคล ที่มี อายุ ยัง ไม่ ถึง ๒๐ ปี บริบูรณ์ ไม่สมควร มี สิทธิ ในการ ลงคะแนน เลียง เลือก	(๖๕) ๑๖.๕	(๒๖๓) ๕๓.๒	(๒๖) ๖.๒	(๘๐) ๑๕.๑	(๑๕) ๔.๕	(๒) ๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของมนุษย์ในตารางที่ ๑๘ นั้น ผลปรากฏว่า ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ (๒) ในคำถามที่ ๒๑ และ ๔๖ กล่าวคือมีร้อยละ ๓๐.๑ และ ๕๓.๒ ตามลำดับ อันแสดงว่าครูไทยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับสเกลหรือไม่มีความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของมนุษย์ แต่ในคำถามที่ ๘ ร้อยละของครูส่วนใหญ่กลับอยู่ในระดับสูง (๔) กล่าวคือมีร้อยละ ๔๕.๐ ที่ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงต้องเป็นชาว เทาหลัง

ตารางที่ ๑๕

คำถามเกี่ยวกับการยึดถือในศีกษาของการปกครองแบบประชาธิปไตย

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครุ					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๔. บุคคลที่เห็นควยกับเสียงข้างมากในสังคมจะถูกถือว่เป็นฝ่ายตรงข้ามสมควรที่จะถูกขจัดออกไปจากสังคม	(๓)	(๓๒)	(๔๕)	(๒๔๒)	(๘๓)	(๒)
	๑.๘	๓.๖	๑๑.๖	๕๓.๓	๒๐.๘	๐.๕
๒๕. วิธีการตัดสินปัญหาควยเสียงข้างมากไม่จำเป็นต้องมีขอมูลเห็นว่า	(๑๑)	(๑๓๑)	(๔๕)	(๑๔๕)	(๓๓)	(๒)
ตามจากทุกฝ่าย	๒๖.๐	๕๐.๘	๑๑.๖	๓๕.๖	๘.๘	๐.๕
๓๓. วิธีการที่ดีที่สุดเพื่อให้ใครมาซึ่งจุดหมายปลายทางของการปกครองนั้น	(๘)	(๓๓)	(๓๘)	(๒๔๐)	(๕๘)	(๒)
คือการปรึกษาหารือและการถกเถียงกัน	๑.๕	๑๓.๘	๕.๑	๕๓.๓	๑๓.๘	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับการยึดถือในศีกษาของการปกครองแบบประชาธิปไตยในตารางที่ ๑๕ นั้น ผลปรากฏว่า ร้อยละของครุส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (๔) ในคำถามที่ ๔ และ ๓๓ กล่าวคือมีร้อยละ ๕๓.๓ และ ๕๓.๓ ตามลำดับ ที่เห็นควยกับสเกลหรือที่ยึดถือในศีกษาของการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ในคำถามที่ ๒๕ ร้อยละของครุส่วนใหญ่กลับอยู่ในระดับทั้งต่ำและสูง (๒ และ ๔) กล่าวคือ มีร้อยละ ๕๐.๘ และ ๓๕.๖ ตามลำดับที่เห็นควยและไม่เห็นควยกับการที่ทุกฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามการตัดสินปัญหาควยเสียงข้างมาก

ตารางที่ ๒๐

คำถามเกี่ยวกับการสนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการ เมืองและการปกครอง

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของกร					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๖. การลงคะแนนเสียง เลือกตั้ง เป็นวิธีเดียวที่ประชาชน มีอยู่ ในการแสดงประชามติให้พรรคการเมือง ต่าง ๆ ใ้รับรู้อะไร	(๖๖)	(๒๑๓)	(๕๒)	(๓๗)	(๕)	(๖)
๖๑. กิจกรรมทางการเมือง และการปกครองเป็นเรื่อง นอกเหนือหน้าที่สำหรับ ประชาชนทั่ว ๆ ไป	(๓)	(๔๔)	(๒๘)	(๒๖๓)	(๗๕)	(๒)
	๑๔.๘	๕๐.๘	๑๒.๘	๑๘.๘	๒.๑	๑.๘
	๐.๓	๑๐.๕	๖.๖	๖๖.๘	๑๘.๕	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับการสนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง ผลปรากฏว่า ร้อยละของกรส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำและสูง (๒ และ ๔) ในคำถามที่ ๖ และ ๖๑ กล่าวคือมีร้อยละ ๕๐.๘ และ ๖๖.๘ ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่ากรส่วนใหญ่ทั้งสนใจและไม่สนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือเห็นด้วยกับการที่วากิจกรรมทางการเมืองและการปกครองเป็นเรื่องของประชาชน แต่ไม่เห็นด้วยกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นวิธีเดียวที่ประชาชนมีอยู่ ในการแสดงประชามติให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ใ้รับรู้อะไร

ตารางที่ ๒๑

คำถามเกี่ยวกับการมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของกร					ไม่ตอบ
	ค่าสุก				สูงสุก	
	๑	๒	๓	๔	๕	
๑๐. ในสังคมประชาธิปไตย การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ควร เป็นหน้าที่ของคนผู้มี เพราะคนจนต้องหาเขาก็ได้ ไม่มีเวลาที่จะกระทำการ ดังกล่าวได้	(๑๓) ๓.๑	(๕๒) ๑๒.๔	(๓๑) ๗.๔	(๒๑๖) ๕๑.๖	(๑๐๖) ๒๕.๓	(๑) ๐.๒
๑๘. การ ไปลงคะแนนเสียง เลือกผู้ที่จะไม่ส่งผลกลับ มาสู่ผลลงคะแนนเสียง เนื่อง จากมีเสียงเดียว	(๑๕) ๔.๕	(๘๒) ๒๑.๑	(๖๔) ๑๕.๓	(๑๘๒) ๔๔.๔	(๕๓) ๑๓.๖	(๕) ๑.๒
๓๗. การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมือง จะ โดยผลเต็มที่ต่อเมื่อมีการ ร่วมพลังทางการเมืองกัน อย่างเหนียวแน่นเสียก่อน	(๖) ๑.๕	(๕๖) ๑๓.๔	(๖๔) ๑๕.๓	(๒๔๕) ๕๘.๕	(๔๔) ๑๐.๕	(๔) ๐.๘
๕๕. หน้าที่ของพลเมืองที่ ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับ การปฏิบัติตามกฎหมาย	(๑๒) ๒.๘	(๖๑) ๑๔.๖	(๒๓) ๕.๕	(๒๓๘) ๕๗.๐	(๘๑) ๑๙.๓	(๓) ๐.๗

จากคำถามในตารางที่ ๒๑ ผลปรากฏว่า ร้อยละของกรส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (๔) ในคำถามที่ ๑๐ ๑๘ ๓๗ และ ๕๕ กล่าวคือมีร้อยละ ๕๑.๖ ๔๔.๔ ๕๘.๕ และ ๕๗.๐ ตามลำดับที่เห็นด้วยกับสเกลหรือกรส่วนใหญ่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ตารางที่ ๒๒

คำถามเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดีที่มีความไว้วางใจในผู้อื่น

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๓. นักการเมือง เป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์และสามารถไว้วางใจให้กระทำการอะไรเพื่อประชาชนได้	(๘๒)	(๒๑๖)	(๕๑)	(๔๔)	(๒๓)	(๓)
๑๘. โดยธรรมชาติคนมนุษย์ มีนิสัยที่ชอบรวมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	๑๘.๖	๕๑.๕	๑๒.๒	๑๐.๕	๕.๕	๐.๗
๒๓. เราอาจวางใจได้ว่ารัฐบาลจะทำอะไรก็ตามที่ควรถูกทำ	(๘)	(๓๘)	(๓๐)	(๒๗๕)	(๖๕)	(๒)
๒๗. เราอาจวางใจได้ว่าวิทยุจะรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเสมอ	๒.๐	๘.๓	๗.๑	๖๕.๖	๑๕.๐	๐.๕
๓๒. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนดีและไว้วางใจได้	(๒๘)	(๑๓๖)	(๘๘)	(๑๔๑)	(๒๔)	(๑)
๓๕. การเมืองเป็นเรื่องสกปรกและมีแต่การคอร์รัปชัน	๖.๘	๓๒.๔	๒๑.๐	๓๓.๗	๕.๗	๐.๒
๔๒. สังคมในกรุงเทพมหานคร เป็นสังคมของการแข่งขัน จึงไว้วางใจกันไม่ได้	(๒๐)	(๑๐๘)	(๑๐๓)	(๑๕๗)	(๒๗)	(๓)
๕๒. สังคมในกรุงเทพมหานคร เป็นสังคมของการแข่งขัน จึงไว้วางใจกันไม่ได้	๔.๘	๒๖.๐	๒๔.๖	๓๗.๕	๖.๕	๐.๗
๕๖. สังคมในกรุงเทพมหานคร เป็นสังคมของการแข่งขัน จึงไว้วางใจกันไม่ได้	(๔๘)	(๑๕๒)	(๗๘)	(๗๕)	(๖๒)	(๒)
๕๗. สังคมในกรุงเทพมหานคร เป็นสังคมของการแข่งขัน จึงไว้วางใจกันไม่ได้	๑๑.๗	๓๖.๓	๑๘.๘	๑๗.๘	๑๕.๘	๐.๕

จากคำถามในตารางที่ ๒๒ ผลปรากฏว่า ครูไทยส่วนใหญ่มีทั้งมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจในผู้อื่น และมองโลกในแง่ร้าย ไม่มีมีความไว้วางใจในผู้อื่น กล่าวคือ ร้อยละของครูส่วนใหญ่มีทั้งอยู่ในระดับต่ำและสูง (๒ และ ๔) ในคำถามที่ ๓ ๓๘

๔๒ และ ๑๘ ๒๗ ๓๒ คือมีร้อยละ ๕๑.๕ ๓๖.๓ ๖๑.๓ และ ๖๕.๖ ๓๓.๗

๓๗.๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๓

คำถามเกี่ยวกับการมีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่หรือสถาบันทางราชการและทางการเมือง

คำถาม	ร้อยละ ของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๒๐. ศาลเป็นสถาบัน ราชการแห่งศกทวย ที่เรา ให้ความเชื่อมั่นได้	(๒๓)	(๑๙๖)	(๒๗)	(๙๙)	(๑๘)	(๖)
๓๖. รัฐสภาเป็นเวทีการ เมืองที่รักษาผลประโยชน์ ของประชาชนและประเทศ ชาติ	(๑๒)	(๖๘)	(๖๘)	(๒๒๓)	(๘๗)	(๘)
๔๗. ในขณะนี้ หน่วยงานการ ไทยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานเพื่อผล ประโยชน์ของประชาชน	(๒๓)	(๙๙)	(๖๑)	(๒๐๘)	(๒๘)	(๓)
๕๑. ในปัจจุบันนี้ ข้าราชการ เป็นกลุ่มบุคคลที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากมีการ ฉอราษฏร บังหลวงกันมาก	(๘๐)	(๑๕๘)	(๗๘)	(๑๒๗)	(๑๓)	(๒)
	๘.๕	๓๗.๘	๑๘.๖	๓๐.๓	๓.๑	๐.๕

จากคำถามเกี่ยวกับการมีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่หรือสถาบันทางราชการและการเมืองในตารางที่ ๒๓ ผลปรากฏว่า ครูไทยมีทั้งเชื่อมั่นและไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่หรือสถาบันทางราชการและทางการเมือง คือร้อยละของครูส่วนใหญ่มีทั้งอยู่ในระดับต่ำและสูง (๒ และ ๔) ในคำถามที่ ๒๐ ๕๑ และ ๓๖ ๔๗ กล่าวคือมีร้อยละ ๘๐.๖ ๓๗.๘ และ ๕๓.๒ ๘๘.๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๔

คำถามเกี่ยวกับการรื้อจัดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในทางสร้างสรรค์

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๑๓. เป็นการยากที่จะสร้างนิสัยให้คนไทยรื้อจัดการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะประเพณีและวัฒนธรรมไม่เคยยอมรับการกล่าวหาที่มีความคิดเห็นนั้น	(๓๖)	(๑๗.๘)	(๓๘)	(๑๒.๕)	(๓๘)	(๒)
๑๔. คำพังเพยที่ว่า "อย่ารู้ว่าไม้สีก็มางคู้ไม่ซุง" ยังคงเป็นจริงและใช้ได้ในประเทศไทย	๘.๖	๔๒.๕	๕.๓	๒๕.๘	๕.๓	๐.๕
๑๕. การวิพากษ์วิจารณ์คนนอกตอหนาเขานั้น เป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่งและเป็นการสร้างศัตรู	(๒๓)	(๒๑.๖)	(๓๕)	(๘.๖)	(๑.๘)	(๑)
๑๖. เป็นการยากที่จะให้คนไทยมีการพัฒนาทางความแนวความคิด เนื่องจากถูกอบรมมาให้คิดอะไรอย่างง่าย ๆ	๑๕.๐	๕๑.๖	๘.๘	๒๐.๕	๕.๓	๐.๒
๑๗. การวิพากษ์วิจารณ์คนนอกตอหนาเขานั้น เป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่งและเป็นการสร้างศัตรู	(๒๗)	(๑๘.๗)	(๔.๖)	(๑.๖๘)	(๒.๘)	(๒)
๑๘. เป็นการยากที่จะให้คนไทยมีการพัฒนาทางความแนวความคิด เนื่องจากถูกอบรมมาให้คิดอะไรอย่างง่าย ๆ	๖.๘	๓๕.๑	๑๑.๐	๔๐.๑	๖.๘	๐.๕
๑๙. เป็นการยากที่จะให้คนไทยมีการพัฒนาทางความแนวความคิด เนื่องจากถูกอบรมมาให้คิดอะไรอย่างง่าย ๆ	(๓๑)	(๑๘.๘)	(๓.๕)	(๑.๖๖)	(๓.๖)	(๒)
๒๐. เป็นการยากที่จะให้คนไทยมีการพัฒนาทางความแนวความคิด เนื่องจากถูกอบรมมาให้คิดอะไรอย่างง่าย ๆ	๗.๘	๓๕.๕	๘.๘	๓๕.๖	๘.๖	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับการรื้อจัดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในทางสร้างสรรค์ ในตารางที่ ๒๔ ผลปรากฏว่า ร้อยละของครูส่วนใหญ่ทั้งอยู่ในระดับต่ำและสูง (๒ และ ๔) ในคำถามที่ ๑๕ และ ๑๖ กล่าวคือมีร้อยละ ๓๕.๑ กับ ๔๐.๑ และ ๓๕.๕ กับ ๓๕.๖ ตามลำดับ แต่คำถามที่ ๑๓ และ ๑๓ ร้อยละของครูส่วนใหญ่กลับอยู่ในระดับต่ำ (๒) กล่าวคือมีร้อยละ ๔๒.๕ และ ๕๑.๖ ตามลำดับ แสดงว่าครูไทยไม่เห็นด้วยกับส.เกลหรือไม่รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลเท่าใดนัก

เท่าที่อธิบายมาในตารางที่ ๑๔ ถึงตารางที่ ๒๔ นั้น จะพบว่าคะแนนส่วนใหญ่จะตกอยู่ในระดับ ๒ และ ๔ อันเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำและสูง ดังนั้น เมื่อกำหนดออกมาจึงตกอยู่ในเกณฑ์ชั้นกลาง ดังปรากฏในตารางที่ ๑๓ เพื่อสะดวกแก่การพิจารณา รวมยอด จึงได้แสดงรายละเอียดของคะแนนของครูในแต่ละข้อทั้งหมดในตารางที่ ๒๕ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๕

ค่าตามเกี่ยวกับการมีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย

ข้อที่	รายละเอียดของคะแนนของครู				สูงสุด	ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓		
๑๕	๕.๑	๓๖.๘	๕.๐	๓๕.๕	๕.๑	๐.๒
๑๖	๗.๕	๓๗.๕	๑๐.๕	๓๒.๕	๑๐.๕	๐.๗
๒๒	๔.๘	๒๑.๗	๑๕.๕	๔๗.๐	๑๑.๕	๐.๕
๔๕	๘.๖	๓๖.๕	๖.๒	๓๒.๕	๑๕.๐	๐.๗
๕๓	๔.๘	๑๕.๕	๑๑.๐	๔๐.๓	๒๕.๑	๐.๕
๖๔	๕.๕	๓๒.๗	๕.๘	๓๖.๐	๑๕.๕	๐.๕
๓๕	๒๑.๐	๑๕.๘	๑๗.๕	๕๐.๑	๑๐.๓	๐.๒
๕๒	๑.๕	๒๐.๓	๗.๕	๕๗.๕	๑๒.๒	๑.๒
๕๘	๑.๐	๕.๕	๘.๕	๕๗.๓	๒๓.๑	๐.๗
๒๘	๓.๖	๑๖.๗	๕.๓	๕๐.๖	๒๕.๕	๐.๕
๔๕	๑๓.๖	๓๒.๒	๑๗.๒	๒๘.๕	๗.๒	๑.๕
๕๖	๑.๕	๖.๕	๕.๕	๒๒.๑	๑๘.๗	๑.๕
๖๗	๑.๒	๑๐.๓	๕.๗	๕๕.๕	๒๗.๕	๐.๕
๘	๕.๐	๑๕.๘	๘.๖	๕.๕	๒๒.๕	๐.๒
๒๑	๒๖.๐	๕๐.๑	๕.๕	๑๓.๕	๕.๕	๐.๕
๕๖	๑๖.๕	๕๓.๒	๖.๒	๑๕.๑	๕.๕	๐.๕
๕	๑.๘	๗.๖	๑๑.๖	๕๗.๗	๒๐.๘	๐.๕

ตารางที่ ๒๕ -- ต่อ

ข้อที่	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๒๘	๒๖.๐	๔๐.๘	๑๑.๖	๓๕.๖	๘.๘	๐.๕
๓๓	๑.๘	๑๗.๘	๕.๑	๕๗.๓	๑๓.๘	๐.๕
๖	๑๔.๘	๕๖.๘	๑๒.๔	๑๘.๔	๒.๑	๑.๔
๖๑	๐.๗	๑๐.๕	๖.๖	๖๒.๘	๑๘.๘	๐.๕
๑๐	๓.๑	๑๒.๔	๗.๔	๕๑.๖	๒๕.๓	๐.๒
๑๘	๔.๕	๒๑.๑	๑๕.๓	๔๘.๔	๑๓.๖	๑.๒
๓๗	๑.๔	๑๓.๘	๑๕.๓	๕๘.๕	๑๐.๕	๐.๘
๕๕	๒.๘	๑๘.๖	๕.๕	๕๗.๐	๑๘.๓	๐.๗
๓	๑๘.๖	๕๑.๕	๑๒.๒	๑๐.๕	๕.๕	๐.๗
๑๕	๒.๐	๕.๓	๗.๑	๖๕.๖	๑๕.๕	๐.๕
๒๗	๖.๘	๓๒.๔	๒๑.๐	๓๓.๗	๕.๗	๐.๒
๓๒	๔.๘	๒๖.๐	๒๔.๖	๓๗.๕	๖.๔	๐.๗
๓๕	๑๑.๗	๓๖.๓	๑๘.๘	๑๗.๕	๑๔.๘	๐.๕
๔๒	๑๓.๑	๖๑.๓	๕.๘	๑๓.๔	๑.๔	๐.๘
๒๐	๑๕.๐	๔๐.๖	๑๖.๐	๒๓.๖	๓.๓	๑.๔
๓๖	๒.๘	๑๖.๕	๑๕.๓	๕๓.๒	๑๑.๒	๐.๘
๔๗	๕.๘	๒๓.๖	๑๔.๕	๔๘.๗	๖.๘	๐.๗
๕๑	๕.๕	๓๗.๕	๑๘.๖	๓๐.๓	๓.๑	๐.๕
๑๓	๘.๖	๔๒.๕	๕.๓	๒๕.๘	๕.๓	๐.๕
๒๓	๑๕.๐	๕๑.๖	๘.๔	๒๐.๕	๔.๓	๐.๒
๔๘	๖.๔	๓๕.๑	๑๑.๐	๔๐.๑	๖.๘	๐.๕
๖๕	๗.๔	๓๕.๕	๘.๔	๓๕.๖	๘.๖	๐.๕

ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ

ในทำนอง เกี่ยวกับการตั้งสมมติฐานอันแรก เราจึงได้ตั้งสมมติฐานอันที่ ๒ ว่า ครูส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการค่อนข้างสูง เพื่อการทดสอบสมมติฐานนี้ เราได้

สร้างสเกลของการมีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ ขึ้นมาวัด ซึ่งประกอบด้วยสเกลย่อย ๘ สเกล สเกลย่อยเหล่านี้จะทำการทดสอบการยึดถือตัวบุคคลมากกว่าหลักของเหตุผล การนับถือระบบอาวุโส การมอบความรับผิดชอบในทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ การนิยมอำนาจเด็ดขาด การอ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ การไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล การไม่ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ในการใช้สิทธิและเสรีภาพของเขา และการยึดมั่นในค่านิยมแบบเดิม

สเกลย่อยทั้ง ๘ สเกลนี้ ประกอบด้วยคำถาม ๒๕ ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก ๕ คำตอบเหมือนกันทุกข้อ คือ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ ๑ ถึง ๕ คะแนน คะแนนรวมของสเกลรวมจะมีตั้งแต่ ๒๕ ถึง ๑๕๐ คะแนน การกระจายร้อยละของครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการมีแสดงไว้ในตารางที่ ๒๖

ตารางที่ ๒๖

ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ

ร้อยละของครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ					
ต่ำสุด					สูงสุด
๒๘ - ๕๐	๕๑ - ๗๓	๗๔ - ๙๕	๙๕ - ๑๑๗	๑๑๘ - ๑๔๐	
๐ . ๗	๑๘ . ๓	๕๘ . ๕	๒๐ . ๐	๑ . ๕	๑๐๐%
๑ = ๓	๑ = ๘๑	๑ = ๒๔๕	๑ = ๘๔	๑ = ๖	๑ = ๘๑๕

จากข้อมูลในตารางชี้ให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ อยู่ในระดับกลาง กล่าวคือในระดับต่ำสุดมีร้อยละ ๐.๗ ระดับต่ำมีร้อยละ ๑๘.๓ ระดับกลางมีร้อยละ ๕๘.๕ ระดับสูงมีร้อยละ ๒๐ และระดับสูงสุดมีร้อยละ ๑.๕ ดังนั้น สมมติฐานที่ตั้งไว้จึงไม่จริง ขอให้ครูร้อยละของคะแนนของครูประกอบ ซึ่งแสดงอยู่ในตารางที่ ๒๗ - ๓๔ และตารางรวมอยู่ที่ ๓๕

เราจะเห็นว่าครูไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการ แต่อยู่ในชั้นกลางทั้งระดับและปริมาณ ซึ่งพอจะอธิบายได้ว่าการศึกษามีส่วนสร้างทัศนคติแบบประชาธิปไตยให้แก่ครูไทย ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลักษณะทั่วไปของสังคมไทย จึงมีทัศนคติแบบเผด็จการ ในการพบครั้งนี้ก็เช่นเดียวกับการคนพบของ ดร. สุจิต บุญบงการ^๒ และ ดร. ทินพันธุ์ นาคะตะ^๓ ที่ทำวิจัยในกลุ่มนักศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร. สาย ภาณุรัตน์^๔ ในเรื่องนี้ ดร. ทินพันธุ์ ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะการขัดแย้งกันระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการนี้ เป็นลักษณะร่วมของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงทุกสังคม เนื่องจากสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่มีความนิยมมากมายหลายอย่างผสมปะปนอยู่ด้วยกัน ทั้งของเก่าและของใหม่ สังคมไทยก็มีลักษณะผสมระหว่างวัฒนธรรมแบบจารีตประเพณีและแบบใหม่เหมือนกัน^๕

รายละเอียดของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการในแต่ละสเกลจะได้แสดงไว้ในตารางที่ ๒๓-๓๔ ดังต่อไปนี้

^๒ สุจิต บุญบงการ, "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองของไทย," ใน วรรณไวทยาการ : รัศศาสตร์ (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔).

^๓ Thinapan Nakata, The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students (Bangkok : Praepittaya, 1975).

^๔ สาย ภาณุรัตน์, เรื่องเดิม.

^๕ Fred W. Riggs, "A Model for the Study of Thai Society," Thai Journal of Public Administration, 1 (April, 1961), 83-125. quoted in Thinapan Nakata, 139.

ตารางที่ ๒๗

คำถามเกี่ยวกับการนิยมยึดถือในคัมภีร์มากกว่าหลักของเหตุผล

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๑. ในบรรดานายกรัฐมนตรี ในอดีต จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่ที่สุด เพราะ (๑๗)		(๔๕)	(๒๗)	(๒๐๕)	(๑๒๓)	(๒)
ท่านมีความเข้มแข็ง เด็ดขาด	๔.๑	๑๐.๗	๖.๔	๔๘.๘	๒๘.๘	๐.๕
๕. พรรคการเมืองไทยจะมี ความเป็นปึกแผ่นขึ้นมาได้ต้อง ขึ้นอยู่กับผู้นำพรรค เป็นสำคัญ	(๑๖)	(๑๑๓)	(๓๑)	(๑๘๘)	(๕๖)	(๕)
๗. ประเทศไทยต้องการผู้ นำที่เข้มแข็ง มีความ สามารถและมีความเสีย สละสูง มากกว่ากฎหมาย และนโยบายของรัฐบาล	(๑๖)	(๑๑๑)	(๓๘)	(๑๘๓)	(๑๐๕)	(๕)
	๓.๘	๒๖.๕	๘.๓	๓๔.๑	๒๕.๑	๑.๒

จากคำถามที่เกี่ยวกับการนิยมยึดถือในคัมภีร์มากกว่าหลักของเหตุผล ในตารางที่ ๒๗ ผลปรากฏว่าร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (๔) ในคำถามที่ ๑ ๕ และ ๗ กล่าวคือมีร้อยละ ๔๘.๘ ๔๗.๓ และ ๓๔.๑ ตามลำดับ อันแสดงให้เห็นว่าครูไทยส่วนใหญ่ยังนิยมยึดถือในคัมภีร์มากกว่าหลักของเหตุผล

ตารางที่ ๒๘

คำถามเกี่ยวกับการนับถือระบบอาวุโส

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๑๑. ในระบบความสัมพันธ์						
ของสังคมไทย เราควรรักษา	(๓๐)	(๑๐๐)	(๕๐)	(๑๕๕)	(๔๓)	(๑๑)
ระบบอาวุโสเอาไว้	๙.๒	๒๓.๕	๕.๕	๕๖.๕	๑๐.๓	๒.๖
๒๖. ผู้นำพรรคการเมือง	(๘๗)	(๒๕๗)	(๕๐)	(๓๘)	(๗)	--
ควรเป็นผู้สูงอายุ	๑๘.๔	๖๑.๓	๕.๕	๕.๑	๑.๗	--
๔๓. ระบบอาวุโสเป็น						
ระบบที่เหมาะสมสำหรับ	(๒๘)	(๑๖๓)	(๖๔)	(๑๓๘)	(๒๗)	(๓)
สังคมไทยในปัจจุบันนี้	๒.๗	๓๘.๕	๑๕.๓	๓๒.๐	๖.๕	๐.๗
๕๔. ผู้มีอาวุโสมากกว่า						
ยอมเป็นบุคคลที่มีความ						
สุขุมคัมภีรภาพมากกว่า	(๓๖)	(๑๕๑)	(๓๕)	(๑๕๕)	(๓๖)	(๒)
ผู้ที่มีอาวุโสน้อย	๘.๖	๓๖.๐	๘.๕	๓๗.๕	๘.๖	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับการนับถือระบบอาวุโสในตารางที่ ๒๘ ผลปรากฏว่า ในคำถามที่ ๑๑ ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (๔) คือมีร้อยละ ๕๖.๕ แต่ในคำถามที่ ๒๖ ร้อยละของครูส่วนใหญ่กลับอยู่ในระดับต่ำ (๒) คือมีร้อยละ ๖๑.๓ ส่วนในคำถามที่ ๔๓ และ ๕๔ ร้อยละของครูส่วนใหญ่มีทั้งระดับต่ำและสูง (๒ และ ๔) กล่าวคือมีร้อยละ ๓๘.๕ กับ ๓๒.๐ และ ๓๖.๐ กับ ๓๗.๕ ตามลำดับ อันแสดงว่าครูไทยส่วนใหญ่มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับสเกล หรือมีทั้งนับถือและไม่นับถือระบบอาวุโส

ตารางที่ ๒๕

คำถามเกี่ยวกับการยอมรับนิเทศชมในทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่หน้า

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๓๑. เราจำเป็นต้องมี ผู้นำที่เข้มแข็งอย่างจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพื่อ ให้การพัฒนาประเทศ เป็นไปอย่างรวดเร็ว	(๒๕)	(๓๓)	(๔๕)	(๑๕๑)	(๘๑)	(๒)
๖๐. ถ้าเรามีผู้นำที่ เข้าใจในวิถีชีวิตของ ประชาชนเพียงอย่างเดียว เท่านั้น เราจะสามารถ แก้ปัญหาของสังคมได้ ทั้งหมด	(๓๒)	(๑๗๐)	(๓๕)	(๑๕๐)	(๓๕)	(๓)
	๘.๖	๔๖.๖	๕.๓	๓๓.๔	๘.๔	๐.๗

จากคำถามที่เกี่ยวกับการยอมรับนิเทศชมในทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่หน้าในตารางที่ ๒๕ ผลปรากฏว่า ในคำถามที่ ๓๑ ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (๔) ก็มีร้อยละ ๔๕.๖ แต่ในคำถามที่ ๖๐ ร้อยละของครูส่วนใหญ่มีทั้งระดับต่ำและสูง (๒ และ ๔) กล่าวคือมีร้อยละ ๔๐.๖ และ ๓๓.๔ ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าครูไทยยังมีความต้องการยอมรับนิเทศชมในทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่หน้าเป็นจำนวนไม่น้อยเลย

ตารางที่ ๓๐

คำถามเกี่ยวกับการนิยมนำจิ้งจก

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ค่าสุด					
	๑	๒	๓	๔	๕	
๑๒. ปัจจุบันนี้ บุคลากรราย คอมมิวนิสต์มีพฤติกรรมมาก สม ควรให้ทหาร เขาปราบปราม อย่างเด็ดขาด โดยไม่ปล่อย โอกาสให้กลับใจมาบอตัว ต่อทางราชการอีกต่อไป	(๓๕)	(๑๓๕)	(๓๕)	(๑๐๐)	(๗๖)	(๑)
๒๒. โจรผู้ร้ายที่มีอันตรายเป็น ต่อสังคมมาก สมควรถูกลง โทษประหารชีวิตสถานเดียว	๕.๓	๔๑.๕	๕.๕	๒๓.๕	๑๖.๗	๐.๒
๒๕. การชุมนุมประท้วง ของกลุ่มพลังต่าง ๆ ต้อง ให้ตำรวจหน่วยคอมมานโด เข้าทำการปราบปราม เพื่อเป็นตัวอย่างไม่ให้ การชุมนุมประท้วงอีกต่อไป	(๒๒)	(๑๕๕)	(๒๖)	(๑๒๐)	(๖๗)	--
๒๓. ภูมามานีอำนาจ ทาน จะห้ามผู้ขายไวฉมยาวและ แดงตัวสีปี	๕.๓	๔๓.๕	๖.๒	๒๕.๖	๑๖.๐	--
	(๓๑)	(๑๑๗)	(๖๑)	(๑๑๕)	(๕๕)	(๒)
	๗.๕	๒๓.๕	๑๕.๖	๒๗.๒	๒๒.๕	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับการนิยมนำจิ้งจกในตารางที่ ๓๐ นั้น ผลปรากฏว่า
ครูไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมนำจิ้งจก ถึงแม้จะเห็นได้จากคำถามที่ ๑๒ ๒๒ และ ๒๕
ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่า (๒) กล่าวคือ มีร้อยละ ๔๑.๕ ๔๓.๕ และ ๕๖.๒
ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม จากคำถามที่ ๒๓ ก็ยังแสดงให้เห็นว่ามีครูไทยจำนวนมากถึงร้อยละ
๒๗.๒ และ ๒๒.๕ ที่เห็นควยและเห็นควยอย่างมากกับการใช้อำนาจเด็ดขาด

ตารางที่ ๓๑

คำถามเกี่ยวกับการ ออแนมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ

คำถาม	ร้อยละ ของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๑๗. ผู้มีอำนาจควรมีสิทธิพิเศษบางประการ เพื่อประโยชน์แห่งการบังคับบัญชา	(๒๒)	(๑๕๔)	(๓๘)	(๑๓๗)	(๑๗)	(๗)
๓๐. ความหวาดกลัวพินอบพิเทาต่อผู้มีอำนาจ เป็นสิ่งขัดขวางระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ถือว่าผู้นับถือเป็นนายและผู้นับถือเป็นผูรับใช้	(๒๕)	(๑๗๕)	(๕๑)	(๘๓)	(๒๕)	(๕)
๔๑. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับสภานิติบัญญัติ "เกินตามหลักใหญ่สุนัขไม่กัด"	(๓๘)	(๑๗๓)	(๘๑)	(๑๑๔)	(๑๔)	(๓)
๕๗. เราควรเชื่อฟังหรือมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้มีอำนาจ มีดังนี้จะเป็นภัยแก่ตัว	(๒๒)	(๒๔๖)	(๖๓)	(๓๕)	(๑๑)	(๒)
	๑๕.๘	๕๗.๘	๑๕.๐	๕.๓	๒.๖	๐.๕

จากคำถามที่เกี่ยวกับการออแนมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจในตารางที่ ๓๑ พบปรากฏว่า ครูไทยส่วนใหญ่ไม่ออแนมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ ดังจะเห็นได้จากคำถามที่ ๓๐ ๔๑ และ ๕๗ ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ (๒) กล่าวคือมีร้อยละ ๕๑.๑ ๕๑.๓ และ ๕๗.๕ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในคำถามที่ ๑๗ ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับทั้งต่ำและสูง (๒ และ ๕) คือมีร้อยละ ๓๒.๘ และ ๓๒.๖ ตามลำดับ อันแสดงถึงการที่มีครูทั้งออแนมและไม่ออแนมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ

ตารางที่ ๓๒

คำถามเกี่ยวกับการไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล

คำถาม	ร้อยละของคะแนนของครู					สูงที่สุด ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๕๕. ท่านมีความเห็นอย่างไร บางกับคำกล่าวที่ว่า "ทุกคน มีค่าเท่ากับหนึ่ง ไม่มีใครมี ค่ามากกว่านี้"	(๔๕)	(๑๔๗)	(๑๑๒)	(๕๔)	(๑๑)	(๖)
	๑๑.๗	๓๕.๑	๒๖.๗	๒๒.๕	๒.๖	๑.๔
๖๖. ส.ส.ชายมักมีความ สามารถเหนือกว่า ส.ส. หญิง	(๖๗)	(๒๒๒)	(๕๔)	(๖๗)	(๗)	(๒)
	๑๖.๐	๕๓.๐	๑๒.๕	๑๖.๐	๑.๖	๐.๕
๖๘. ผู้แทนราษฎร มีสิทธิ เหนือกว่าราษฎร เพราะ เป็นผู้แทนของปวงชน	(๑๑๒)	(๒๒๕)	(๑๘)	(๔๘)	(๕)	(๓)
	๒๖.๗	๕๔.๗	๔.๓	๑๑.๕	๒.๑	๐.๗
	๕๔.๗					

จากคำถามที่เกี่ยวกับการไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคลในตารางที่ ๓๒ ผลปรากฏว่า ครูไทยส่วนใหญ่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล ดังจะเห็นได้จากคำถามที่ ๕๕ ๖๖ และ ๖๘ ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ (๒) กล่าวคือ มีร้อยละ ๓๕.๑ ๕๓.๐ และ ๕๔.๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๓

คำถามเกี่ยวกับการไม่ยอมรับความแตกต่างของบุคคลในการใช้สิทธิเสรีภาพของเขา

คำถาม	ร้อยละ ของคะแนนของกร					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๒๔. ในปัจจุบัน การตรวจ ชาว น.ส.พ. มีไต่ถาม ความว่าจะทำให้ น.ส.พ. ขาดเสรีภาพแต่อย่างใด	(๓๖)	(๗๑)	(๓๕)	(๒๔.๖)	(๓๘)	(๓)
๔๐. คนที่ใส่เสื้อยับ สพายาม และไว้มยาว ไม่ได้แสดง ถึงวัฒนธรรมไทยที่ดีเลย	(๑๑)	(๕๓)	(๕๘)	(๑๓๘)	(๑๑๕)	(๒)
๒๕. สิทธิของหญิงและชาย ควรแตกต่างกัน เพราะหญิง กับชายมีความแตกต่างกันใน ทางธรรมชาติอยู่แล้ว	(๑๗)	(๑๕๔)	(๔๘)	(๗๕)	(๒๖๖)	(๓)
	๑๘.๓	๔๖.๓	๑๑.๕	๑๗.๘	๕.๓	๐.๗

จากคำถามที่เกี่ยวกับการไม่ยอมรับความแตกต่างของบุคคลในการใช้สิทธิเสรีภาพ
ของบุคคลในตารางที่ ๓๓ นั้น ผลปรากฏว่า ครัวส่วนใหญ่ไม่ยอมรับการใช้สิทธิเสรีภาพ
ของผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากคำถามที่ ๒๔ และ ๔๐ ร้อยละของครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง
(๔) กล่าวคือ มีร้อยละ ๕๗.๘ และ ๕๖.๓ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ครัวส่วนใหญ่ก็ยอมรับ
ว่าสิทธิของหญิงและชายไม่แตกต่างกัน ดังในคำถามที่ ๒๕ ร้อยละของครัวส่วนใหญ่อยู่ใน
ระดับต่ำ (๒) กล่าวคือมีถึงร้อยละ ๔๖.๓

ตารางที่ ๓๔

คำถามเกี่ยวกับการยึดมั่นในค่านิยมแบบเดิม

คำถาม	ร้อยละ ของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ต่ำสุด	๑	๒	๓	๔	
๒. การเดินขบวนเรียกร้องการ แสดงออกที่ดี ตรงข้าม กับหัวใจใหม่แต่ความวุ่นวาย ในบานเมือง	(๒๘)	(๘๔)	(๓๖)	(๑๗๓)	(๕๕)	(๓)
๓๔. ทหาร เป็นผู้ที่เข้มแข็ง มีความเสียสละ จึงควรให้ ทหาร เข้ามารักษาครองบาน เมือง	๖.๗	๒๐.๐	๘.๖	๔๑.๓	๒๓.๗	๐.๗
๔๔. รัฐบาลทหารในอดีตดีกว่า รัฐบาลของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และ รัฐบาลของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ทั้ง ๒ ชุดที่ผ่านมา	(๗๒)	(๑๕๓)	(๘๓)	(๕๑)	(๒๐)	--
๕๐. คอมมิวนิสต์เป็นลัทธิ การเมืองที่โหดร้ายทารุณ กรรมต่อประชาชน	๑๙.๒	๔๖.๑	๑๕.๗	๑๒.๒	๔.๘	--
	(๔๖)	(๕๕)	(๑๑๘)	(๑๑๘)	(๓๕)	(๓)
	๑๑.๐	๒๓.๖	๒๘.๒	๒๗.๒	๕.๓	๐.๗
	(๑๘)	(๕๖)	(๑๑๘)	(๑๓๑)	(๕๖)	(๘)
	๓.๓	๑๓.๘	๒๘.๒	๓๑.๓	๒๒.๕	๐.๕

จากคำถามในตารางที่ ๓๔ ผลปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ยังยึดมั่นในค่านิยมแบบเดิม อยู่ ดังจะเห็นได้จากคำถามที่ ๒ และ ๕๐ กล่าวคือร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับ สูง (๔) คือมีร้อยละ ๔๑.๓ และ ๓๑.๓ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในคำถามที่ ๓๔ ร้อยละของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ (๒) คือมีร้อยละ ๔๖.๑ และในคำถามที่ ๔๔ ร้อยละของครูกับกระจายไปอยู่ในระดับต่ำ กลาง และสูง (๒ ๓ และ ๔) คือมีร้อยละ ๒๓.๖ ๒๘.๒ และ ๒๗.๒

เท่าที่อธิบายมาในตารางที่ ๒๗ ถึง ๓๔ นั้น จะพบว่าคะแนนส่วนใหญ่จะตกอยู่ใน
ระดับ ๒ ๓ และ ๔ อันเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ กลาง และสูง ดังนั้นเมื่อดำเนินการออกมาจึงอยู่ใน
ในเกณฑ์ชั้นกลาง ดังปรากฏในตารางที่ ๒๖ เพื่อสะดวกแก่การพิจารณาโดยรวมยอด จึงได้
แสดงรายละเอียดของคะแนนของครูในแต่ละข้อทั้งหมดในตารางที่ ๓๕ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๕

คำถามเกี่ยวกับการมีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ

ข้อที่	รายละเอียดของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ค่าสถิติ					
	๑	๒	๓	๔	สูงที่สุด	
๑	๔.๑	๑๐.๗	๖.๔	๔๘.๕	๒๕.๔	๐.๕
๕	๓.๘	๒๖.๕	๗.๔	๔๗.๓	๑๓.๔	๑.๒
๗	๓.๘	๒๖.๕	๕.๓	๓๔.๑	๒๕.๑	๑.๒
๑๑	๗.๒	๒๓.๕	๕.๕	๔๖.๕	๑๐.๓	๒.๖
๒๖	๑๘.๔	๒๑.๓	๕.๕	๕.๑	๑.๗	--
๔๓	๖.๗	๓๘.๕	๑๕.๓	๓๒.๐	๖.๔	๐.๗
๕๔	๘.๖	๓๖.๐	๘.๔	๓๗.๕	๘.๖	๐.๕
๓๑	๖.๔	๑๗.๕	๑๐.๗	๔๕.๖	๑๕.๓	๐.๕
๖๐	๗.๖	๔๐.๖	๕.๓	๓๓.๔	๘.๔	๐.๗
๑๒	๕.๓	๔๑.๕	๘.๔	๒๓.๕	๑๖.๗	๐.๒
๒๒	๕.๓	๔๓.๕	๖.๒	๒๘.๖	๑๖.๐	--
๒๔	๑๗.๐	๔๒.๒	๑๓.๔	๒๑.๐	๖.๒	๐.๒
๖๓	๗.๔	๒๗.๕	๑๔.๖	๒๗.๒	๒๒.๔	๐.๕
๑๗	๑๕.๘	๓๖.๘	๕.๑	๓๒.๖	๔.๑	๑.๖
๓๐	๑๘.๘	๔๑.๑	๑๒.๒	๑๕.๘	๖.๕	๑.๒
๔๑	๘.๒	๔๑.๓	๑๕.๓	๒๗.๒	๓.๓	๐.๗
๕๗	๑๕.๘	๕๗.๘	๑๕.๐	๕.๓	๒.๖	๐.๕

ตารางที่ ๓๕ -- กอ

ข้อที่	ร้อยละของคะแนนของครู					ไม่ตอบ
	ค่าสถิติ	๑	๒	๓	๔	
๕๕	๑๑.๗	๓๕.๑	๒๖.๗	๒๒.๕	๒.๖	๑.๔
๖๖	๑๖.๐	๕๓.๐	๑๒.๘	๑๖.๐	๑.๖	๐.๕
๖๘	๒๖.๗	๕๔.๗	๔.๓	๑๑.๕	๒.๑	๐.๗
๒๔	๗.๒	๑๖.๘	๘.๔	๕๗.๘	๘.๑	๐.๗
๔๐	๒.๖	๑๖.๖	๑๔.๒	๔๒.๗	๒๗.๘	๐.๕
๖๘	๑๘.๓	๔๖.๓	๑๑.๕	๑๗.๘	๕.๓	๐.๗
๒	๖.๗	๒๖.๐	๘.๖	๔๑.๓	๒๓.๗	๐.๗
๓๔	๑๗.๒	๔๖.๑	๑๘.๗	๑๖.๒	๘.๘	--
๔๔	๑๑.๐	๕๓.๖	๒๘.๒	๒๗.๒	๘.๓	๐.๗
๕๐	๓.๓	๒๓.๔	๒๘.๒	๓๖.๓	๒๖.๕	๐.๕

วัฒนธรรมทางการ เมืองของครูกับประเภทของโรงเรียน

ประเภทของโรงเรียนที่ทำการศึกษาวิจัยนี้แบ่งออกเป็นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สามัญ ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสองประเภท ในการที่เราทำการวิจัยแยกประเภทของโรงเรียน ก็เพื่อรู้ว่า ครูที่มีฐานะเป็นข้าราชการกับครูที่มีฐานะเป็นลูกจ้างเอกชนจะมีวัฒนธรรมทางการ เมืองแตกต่างกันหรือไม่

ในเรื่องนี้มีผู้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า "เนื่องจากครูส่วนใหญ่อยู่ในระบบราชการจึงมีความหวาดหวั่นขาดความเป็นอิสระในด้านการแสดงความคิดเห็น และความสนใจในทางการ เมือง นับเป็นอุปสรรคที่ใหญ่หลวงไม่สามารถปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ใน

ทางการ เมืองแก่นักเรียนโคเทาทัวร์" ^๖ ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ ดร.สาย ทิวา "ครูมีความเห็นควยว่าควรสอนการ เมืองให้กับเด็ก ซึ่งจำเป็นต้องสอนในวิชาสังคมศึกษา แต่ยังมีครูจำนวนมิใช่น้อยไม่กล้าทำและเกรงกลัวต่อการถูกกล่าวหา เมื่อเป็นเช่นนี้จะหวังให้ ประชาธิปไตยก้าวหน้าคงยาก" ^๗ ครูส่วนใหญ่ที่ ดร.สาย ศึกษาวิจัยเป็นครูในโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งเป็นข้าราชการครู แต่สิ่งเหล่านี้หาหาคำถามที่ว่า แล้วครูในโรงเรียนราษฎร์จะหวาด หวั่นจนละทิ้งความสนใจทางการ เมืองเหมือนอย่างข้าราชการครูหรือไม่ เพราะโรงเรียนราษฎร์ ก็หาได้เป็นอิสระไม่ ต้องถูกทั้งพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๕๔๓ และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชนควบคุมอยู่ทุกขณะ ^๘ ดังนั้น เราจึงต้องการทดสอบการ มีวัฒนธรรม ทางการ เมือง ของครูในโรงเรียนรัฐบาลเปรียบเทียบกับครูในโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งจะโคแบ่งการ ทดสอบออกเป็น ๒ ประการ กล่าวคือ จะทดสอบการ มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย และแบบเผด็จการ ของครูในโรงเรียนทั้งสองแยกจากกันดังนี้

วัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย

กับประเภทของโรงเรียน

เพื่อทดสอบข้อสังเกตที่กล่าวมา เราจึงตั้งข้อสมมติฐานว่า ครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนรัฐบาลมีน้อยกว่าครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนราษฎร์ ความสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย

^๖ สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ:สำนัก พิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๑๔๐.

^๗ สาย ภาณุรัตน์, เรื่องเดิม, หน้า ๒๔.

^๘ สมชัย วุฒิสปริชา, "การศึกษาเอกชนในประเทศไทย," ใน จุดยืนและทิศทาง การศึกษาไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๑๑ - ๘.

กับประเภทของโรงเรียน จะแสดงไว้ในตารางที่ ๓๖

ตารางที่ ๓๖

ครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์

วัฒนธรรมทางการ เมือง แบบประชาธิปไตย	% ของครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย	
	โรงเรียนรัฐบาล ^ก	โรงเรียนราษฎร์
สูงส่ง		
๑๖๘ - ๒๐๐	-- --(-- --)	-- --(-- --)
๑๓๕ - ๑๖๗	๒๘.๓(๒๒)	๒๖.๕(๕๓)
๑๐๖ - ๑๓๔	๖๘.๔(๑๕๒)	๗๒.๐(๑๔๔)
๗๓ - ๑๐๕	๒.๓(๕)	๑.๕(๓)
๔๐ - ๗๒	-- --(-- --)	-- --(-- --)
ต่ำสุด		
รวม	๑๐๐%(๒๑๘)	๑๐๐%(๒๖๐)

^ก ตัว เลขในวงเล็บ เป็นจำนวนครูจริงที่โคเคแนในแต่ละระดับซึ่งจะใส่ตัวเลขในวงเล็บแบบนี้ในตารางถัด ๆ ไป

จากข้อมูลในตารางที่ ๓๖ นี้ให้เห็นว่า ครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนรัฐบาลมีจำนวนใกล้เคียงกับครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งในตารางนี้ ได้แสดงให้เห็นว่า ร้อยละของครูที่มีคะแนนสูงในสเกลประชาธิปไตยของครูในโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์มีแนวโน้มน้อยลง คือ ๒๘.๓ และ ๒๖.๕ ในขณะที่ร้อยละของครูที่มีคะแนนระดับกลางในสเกลประชาธิปไตยของครูโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์มีแนวโน้มมากขึ้นเล็กน้อยคือ ๖๘.๔ และ ๗๒.๐ ส่วนร้อยละของครูที่มีคะแนนระดับต่ำในสเกลประชาธิปไตยของครูโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์มีแนวโน้มน้อยลงเล็กน้อยคือ ๒.๓ และ ๑.๕ ดังนั้น สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจึงไม่จริง การเป็นครูโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำคัญต่อการ มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยใน

โรงเรียนทั้งสองประเภท ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ เป็นข้าราชการ ครูกับเป็นครูลูกจ้างของ
เอกชนไม่มีผลกระทบต่อการ มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยของครู เลย

วัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ

กับประเภทของโรงเรียน

สืบเนื่องมาจากข้อสังเกตที่กล่าวมาแล้ว จึงขอตั้งสมมติฐานว่า ครูที่มีวัฒนธรรม
ทางการ เมืองแบบเผด็จการในโรงเรียนรัฐบาลมีมากกว่าครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบ
เผด็จการในโรงเรียนราษฎร์ ความสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ
กับประเภทของโรงเรียน จะแสดงไว้ในตารางที่ ๓๗

ตารางที่ ๓๗

ครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการในโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์

วัฒนธรรมทางการ เมือง แบบเผด็จการ	% ของครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ	
	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนราษฎร์
สูงสุด		
๑๑๘ - ๑๔๐	๑.๔ (๓)	๑.๐ (๒)
๘๕ - ๑๑๗	๑๘.๗ (๔๑)	๒๒.๐ (๔๘)
๗๔ - ๘๔	๒๓.๕ (๑๓๕)	๕๓.๐ (๑๐๖)
๕๑ - ๗๓	๑๘.๕ (๓๕)	๒๓.๐ (๔๖)
๒๘ - ๕๐	๐.๕ (๑)	๑.๐ (๒)
ต่ำสุด		
รวม	๑๐๐% (๒๑๕)	๑๐๐% (๒๐๐)

จากข้อมูลในตารางชี้ให้เห็นว่า ครูที่มีวุฒิธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการในโรงเรียน รัฐบาลมีจำนวนใกล้เคียงกับครูที่มีวุฒิธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการในโรงเรียนราษฎร ซึ่ง ในตารางที่ ๓๓ แสดงให้เห็นว่า ร้อยละของครูที่มีคะแนนสูงสุดในสเกลเผด็จการของครู โรงเรียนรัฐบาลและราษฎรมีแนวโน้มลดลง คือ ๑.๔ และ ๑.๐ ร้อยละของครูที่มี คะแนนสูงกลับมีแนวโน้มมากขึ้นเล็กน้อยคือ ๑๘.๗ และ ๒๒.๐ แต่ร้อยละของครูที่มีคะแนน ระดับ กลางกลับมีแนวโน้มลดลง คือ ๒๓.๕ และ ๕๓.๐ ในขณะที่เดียวกับร้อยละของครูที่มี คะแนนต่ำและต่ำสุดกลับมีแนวโน้มมากขึ้นเล็กน้อย คือ ๑๕.๕ และ ๒๓.๐ กับ ๐.๕ และ ๑.๐ ตามลำดับ ดังนั้น สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจึงไม่จริง การ เป็นครูโรงเรียนรัฐบาลและราษฎรไม่มีส่วน สำคัญคือ การมีวุฒิธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ ซึ่งอธิบายได้ว่าการ เป็นข้าราชการและ เป็นลูกจ้างนั้น อาชีพไม่มีผลต่อการมีวุฒิธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ

ในเรื่องนี้จากการ อธิบายของ ดร.หินพันธ์ุ ที่ว่า การที่นักศึกษาทางสังคมศาสตร์ (รัฐศาสตร์) มีลักษณะแบบเผด็จการก็เพราะการศึกษาดานนี้ เป็นการ เตรียมคนให้เข้าไปรับ ราชการ แต่การศึกษาในวิทยาลัยครูหรือคณะศึกษาศาสตร์ อักษร ศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ ก็ เตรียมคนออกไปเป็นทั้งครูของโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร แต่จากการศึกษาพบว่าการ เป็น ข้าราชการครูกับการ เป็นครูลูกจ้าง ไม่มีความแตกต่างของจำนวนครูที่มีวุฒิธรรมทางการ เมือง แบบเผด็จการและแบบประชาธิปไตย ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาในเรื่องนี้ให้ลึกซึ้งกันต่อไป ในอนาคต

วุฒิธรรมทางการ เมืองของครูกับระดับของการศึกษา

ในเรื่องของการศึกษานั้น ชาวกรีกโบราณเป็นพวกหนึ่งซึ่งพยายามใช้การศึกษาในการ พัฒนาระบบการเมือง กล่าวคือ การศึกษาของกรีกโบราณมีจุดประสงค์อันสำคัญ เพื่อเรียนรู้กฎ กุศุธรรม ตั้งแต่นั้นเรื่อยไป เพื่อให้เขาเป็นคนที่ดีลงประสงค์อย่างจริงจังในอันที่จะเป็น

^๕Thiraporn Makata, op.cit., p. 218.

พลเมืองที่สมบูรณ์ คือรู้ว่าควรจะทำอย่างไรและจะรับการปกครองอย่างไร จึงจะ
ไปตามพื้นฐานแห่งความยุติธรรม^{๑๐} จุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้โลกกลายมาเป็นประเพณีนิยมใน
ประเทศประชาธิปไตยหลายประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐซึ่งมีจุดประสงค์อันสำคัญที่สุดของการ
ศึกษา คือผลิตคนให้เป็นนักประชาธิปไตย

การศึกษาวิจัยของอัทธมนงค์และเวลธ์บา โดแสดงให้เห็นว่า อย่างน้อยที่สุดการ
ศึกษาก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ทางการ เมืองของบุคคล ทำให้คนที่ได้รับ
การศึกษานั้นมีความสำนึกในบทบาทของรัฐบาล ใ้รับข่าวสารทางการ เมืองและได้รับรู
ทัศนคติทางการ เมือง ซึ่งน่าจะมีประโยชน์ต่อระบบประชาธิปไตย^{๑๑} หรือการศึกษาที่บุคคล
ได้รับจะมีอิทธิพลอย่างสำคัญยิ่งต่อทัศนคติทางการ เมืองของบุคคล

เป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาขั้นสูงจะเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในการนำ
มาซึ่งความก้าวหน้าแก่ประเทศ ทั้งทางทางสังคม เศรษฐกิจและการ เมือง ทั้งนี้เพราะ
การศึกษาเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีและวิชาการ อันมีความจำเป็นต่อ
สังคมสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังนำมาซึ่งการ เปลี่ยนแปลงในค่านิยม ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตัวเอง
ต่อครอบครัวและต่อสิ่งแวดล้อม โดยคงเดิมแล้วการศึกษา เป็น เรื่องของการ ถ่ายทอดวัฒนธรรม
จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง เท่ากับเป็นการ รักษาสภาพคง เดิมหรือสภาพที่ยอมรับกันในสังคม
ขณะนั้น แต่ในปัจจุบัน การศึกษาเป็นพลังที่สำคัญในการทำลายล้างสภาพคงเดิม และนำมา
ซึ่งการ เปลี่ยนแปลงในสังคม จึงมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดกับการ เปลี่ยนแปลงทางการ
เมือง^{๑๒} อันรวมไปถึงทัศนคติทางการ เมืองด้วย

^{๑๐} สุลักษณ์ ศิวรักษ์, "อุดมคติทางการศึกษาของไทย," ใน วรรณไวทยาการ :
การศึกษา (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๓๐.

^{๑๑} Quoted in James S. Coleman, ed., Education and Political
Development (Princeton : Princeton University Press, 1965), p.20.

^{๑๒} สุจิต บุญบงการ, เรื่องเดิม, หน้า ๑.

การศึกษาอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมือง ในแง่ที่ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีส่วนสัมพันธ์กับการ อบรมกล่อมเกลாத่างการ เมือง และการ อบรมกล่อมเกลาท่างการ เมืองนี้เองที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการศึกษา สำหรับคำว่า การอบรมกล่อมเกลาท่างการ เมืองหมายถึง กระบวนการนำมายังวัฒนธรรมทางการเมืองประชาชน^{๑๓} ดังนั้น จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีทัศนคติหรือความรู้สึกต่อระบบการเมือง และต่อบทบาทที่คนมีต่อระบบการเมืองนั้น ๆ ดังนั้นการ อบรมกล่อมเกลาท่างการ เมืองจึงเป็นกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือรักษาวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ เป็นกระบวนการที่ทำให้พลเมืองของประเทศมีความรู้ เรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของประเทศ ก่อให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดหรือยินยอมต่อการ เมืองระบบการศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้^{๑๔} จึงกล่าวได้ว่าระดับการศึกษามีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนมาก และมีความเกี่ยวข้องกับการ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยหรือเป็นเผด็จการ

การศึกษาของไทยก็มีความสำคัญต่อทัศนคติทางการเมือง ของคนไทยอย่างมากและเพื่อทดสอบว่า ระดับการศึกษาจะมีส่วนสัมพันธ์กับการ มีวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยหรือไม่ จึงขอแบ่งการทดสอบออกเป็น ๒ ประการ กล่าวคือจะทดสอบการ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ ของครูที่มีการ ศึกษาในแต่ละระดับ แยกจากกันดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

กับระดับของการศึกษา

เพื่อทดสอบข้อสังเกตที่กล่าวมา เราจึงขอตั้งสมมติฐานว่า ยังมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ครูที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยยังมีมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทาง

^{๑๓}Gabriel A. Almond and G. Bingham Powell, Comparative Politics: A Development Approach (Boston : Little, Brown and Compaby, 1966), pp. 64-72.

^{๑๔}

สุจิต บุญบงการ, เรื่องเดิม, หน้า ๑๐.

การ เมืองแบบประชาธิปไตยของครูไทยกับระดับการศึกษามีแสดงอยู่ในตารางที่ ๓๘

ตารางที่ ๓๘

ครูที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในแต่ละระดับการศึกษา

วัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย	% ของครูที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	
	วุฒิระดับที่ ๑	วุฒิระดับที่ ๒
สูงสุด		
๑๖๘ - ๒๐๐	-- -- (-- --)	-- -- (-- --)
๑๓๕ - ๑๖๗	๑๙.๖ (๓๖)	๓๓.๖ (๗๕)
๑๐๖ - ๑๓๔	๗๗.๗ (๑๔๓)	๖๕.๑ (๑๕๓)
๗๓ - ๑๐๕	๒.๗ (๕)	๑.๓ (๓)
๔๐ - ๗๒	-- -- (-- --)	-- -- (-- --)
ต่ำสุด		
รวม	๑๐๐% (๑๘๕)	๑๐๐% (๒๓๕)

จากข้อมูลในตารางที่ ๓๘ นี้ให้เห็นว่า ร้อยละของครูที่มีคะแนนสูงในสเกลประชาธิปไตยของครูที่มีวุฒิระดับที่ ๑ และที่ ๒ มีแนวโน้มมากขึ้นคือ ๑๙.๖ และ ๓๓.๖ แต่ในขณะเดียวกันร้อยละของครูที่มีคะแนนอยู่ในระดับกลางมีแนวโน้มน้อยลง คือ ๗๗.๗ และ ๖๕.๑ ส่วนร้อยละของครูที่มีคะแนนระดับต่ำมีแนวโน้มน้อยลงเช่นกัน คือ ๒.๗ และ ๑.๓ ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการเพิ่มการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่มีน้อยมาก ดังนั้นสมมติฐานที่ตั้งขึ้นจึงเป็นความจริง

ผลการวิจัยนี้ตรงกับของ ดร.สาย ภาณุรัตน์ ที่พบว่าครูที่มีปริญญา มีความคิดเห็นทางการเมืองที่ก้าวหน้ามากกว่าครูที่ไม่มีปริญญา^{๑๕} แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยของ

^{๑๕} สาย ภาณุรัตน์, เรื่องเดิม, หน้า ๕๕.

ดร.ทินพันธุ์ นาคะตะ กลับปรากฏว่านักศึกษาในชั้นปีที่ ๔ ที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยมีแนวโน้มมากกว่าครูที่จบปริญญาตรีที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย^{๑๖} ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า เป็นเพราะประชากรที่ทำวิจัยแตกต่างกันอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งอาจมาจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกองงานออกไปก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะตรงกับข้อสังเกตของ ดร.สาย ภาณุรัตน์ ที่ว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่เป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร^{๑๗}

วัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ

กับระดับของการศึกษา

เพื่อทดสอบข้อสังเกตที่กล่าวมา เราจึงขอตั้งสมมติฐานว่า ยิ่งมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการยิ่งมีน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการของครูไทยกับระดับการศึกษา มีแสดงอยู่ในตารางที่ ๓๕

ตารางที่ ๓๕

ครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบ เผด็จการ ในแต่ละระดับการศึกษา

วัฒนธรรมทางการ เมือง แบบเผด็จการ	% ของครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ	
	วุฒิของครูระดับที่ ๑	วุฒิครูระดับที่ ๒
สูงสุด		
๑๑๘ - ๑๘๐	๒.๘ (๕)	- - (- -)
๘๕ - ๑๑๗	๒๕.๕ (๔๗)	๑๖.๒ (๓๘)
๗๔ - ๘๔	๕๗.๐ (๑๐๕)	๕๕.๖ (๑๘๐)
๕๑ - ๗๓	๑๓.๖ (๒๕)	๒๓.๘ (๕๖)
ต่ำสุด		
๒๘ - ๕๐	๑.๑ (๒)	๐.๘ (๑)
รวม	๑๐๐% (๑๘๔)	๑๐๐% (๒๓๕)

^{๑๖} Thinapan Nakata, op.cit., p.163.

^{๑๗} สาย ภาณุรัตน์, เรื่องเดิม, หน้า ๖๔.

จากข้อมูลในตารางที่ ๓๕ นี้ให้เห็นว่า รอยละของครูที่มีคะแนนสูงสุดและสูงในสเกล
เผด็จการของครูที่มีวาระที่ ๑ และที่ ๒ มีแนวโน้มลดลงคือ ๒.๘ และ ๐.๐ กับ
๒๕.๕ และ ๑๖.๒ ตามลำดับ ในขณะที่รอยละของครูที่มีคะแนนระดับกลางและต่ำมีแนวโน้ม
มากขึ้นเล็กน้อยคือ ๕๗.๐ และ ๕๕.๖ กับ ๑๓.๖ และ ๒๓.๘ ตามลำดับ ส่วนรอยละของ
ครูที่มีคะแนนระดับต่ำสุดมีแนวโน้มลดลง กล่าวคือ ๑.๑ และ ๐.๔ แสดงว่าระดับการ
ศึกษามีส่วนช่วยในการลดระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ แต่มีส่วนช่วย
น้อยมาก ดังนั้น สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจึงเป็นความจริง

วัฒนธรรมทางการเมือง ของครูกับเพศ

จากผลงานการวิจัยหลายฉบับได้พบว่า เพศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่าง
ทางทัศนคติทางการเมือง เป็นต้นว่า การวิจัยของจำเนียร แสงสว่าง พบว่านิสิตชายส่วน
ใหญ่มีทัศนคติในแบบของพวกที่มีหัวก้าวหน้าและรุนแรงกว่านิสิตหญิง ซึ่งมีทัศนคติในแบบของ
พวกหัวเก่า กล่าวคือมีความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมมากกว่านิสิตชาย^{๑๘} หรือจาก
การวิจัยของวงศ์ เลิศไพศาล ได้พบว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับความรอบรู้และความรู้สึก เมื่อ
เปรียบเทียบระหว่างเพศแล้วจะเห็นความแตกต่างกันชัดเจน กล่าวคือ นิสิตชายมีความรู้ ความ

^{๑๘} จำเนียร แสงสว่าง, "ทัศนคติต่อการเมืองและปัญหาสังคม เศรษฐกิจ ศึกษาเปรียบเทียบ
นิสิตชั้นปีที่ ๔ คณะรัฐศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, แผนกวิชาสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๑๖๕.

กระตือรือร้นและความสนใจที่จะ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่านิสิตหญิง นอกจากนี้ นิสิตชายยังให้ความเชื่อถือในความสามารถและศรัทธาต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่านิสิตหญิง ^{๑๕}

รายงานผลการวิจัยทั้งสองฉบับที่กล่าวมา อาจตั้งข้อสังเกตได้จากการที่ลักษณะของสังคมไทยให้การยอมรับผู้ชายและผู้หญิงแตกต่างกัน ในสมัยก่อนฐานะของชายและหญิงในสังคมไทยนั้นไม่เท่าเทียมกัน ชายมักได้รับการยกย่องมากกว่าหญิง ทั้งในทางปฏิบัติและกฎหมาย ชายมีสิทธิอันชอบธรรมในการศึกษาหาความรู้ ส่วนหญิงไม่ต้องเรียนรู้อะไรก็ได้เรียนการทำงานเรือนเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในปัจจุบัน หลังจากที่มีการยอมรับความเท่าเทียมกันของคนไทยแล้ว สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็เปลี่ยนแปลงไป แต่ดูว่าโดยลักษณะการยอมรับกลมเกลียวในระดับครอบครัวไทยนั้นยัง เน้นการให้อิสระแก่ชายมากกว่าหญิง ชายอาจไปไหน ๆ แสดงอาการอย่างใดก็ได้ไม่มีใคร เขาตีใจกันว่ากล่าว แต่ตาหญิงจะไม่เป็นเช่นนั้น คงจะเห็นได้จากนักการเมืองส่วนใหญ่เป็นชาย จะมีนักการเมืองหญิงก็ไม่กี่คน

ดังนั้น เพื่อจะทดสอบว่าเพศจะมีความสัมพันธ์กับการมีวัฒนธรรมทางการเมืองหรือไม่ จึงจะขอแบ่งการทดสอบออกเป็น ๒ ประการ กล่าวคือ จะทดสอบการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ ของผู้ชายและหญิง แยกจากกันดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับเพศ

เพื่อทดสอบข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้น เราจึงขอตั้งสมมติฐานว่าผู้ชายที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีมากกว่าผู้หญิงที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

^{๑๕} วรงค์ เลิศไพศาล, "วัฒนธรรมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชา การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), บทคัดย่อ.

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับเพศ มีแสดงอยู่ในตาราง
ที่ ๔๐

ตารางที่ ๔๐

ผู้ชายและหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย	% ของครุฑที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	
	ผู้ชาย	ผู้หญิง
สูงส่ง		
๑๖๘ - ๒๐๐	-- -- (-- --)	-- -- (-- --)
๑๓๕ - ๑๖๗	๓๔.๕ (๖๖)	๒๑.๕ (๔๘)
๑๐๖ - ๑๓๔	๖๒.๓ (๑๑๘)	๗๗.๖ (๑๗๗)
๗๓ - ๑๐๕	๓.๒ (๖)	๐.๘ (๒)
๔๐ - ๗๒	-- -- (-- --)	-- -- (-- --)
ต่ำสุด		
รวม	๑๐๐% (๑๘๑)	๑๐๐% (๒๒๘)

จากข้อมูลในตารางที่ ๔๐ นี้ให้เห็นว่า ร้อยละของครุฑที่มีคะแนนสูงในสเกลประชาธิปไตยของชายและหญิง มีน้อยลง คือ ๓๔.๕ และ ๒๑.๕ แต่ในขณะเดียวกันร้อยละของครุฑที่มีคะแนนระดับกลางกลับมีแนวโน้มมากขึ้น คือ ๖๒.๓ และ ๗๗.๖ ส่วนร้อยละของครุฑที่มีคะแนนต่ำกลับมีแนวโน้มน้อยลง คือ ๓.๒ และ ๐.๘ ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าชายที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงมีมากกว่าหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับเดียวกัน ดังนั้น สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจึงเป็นความจริง การค้นพบนี้จึงตรงกับข้อค้นพบของจำเริญ แสงสว่าง และ วงศ์ เลิศไพศาล

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการกับเพศ

เพื่อทดสอบข้อตั้งเถกต่างกล่าวข้างต้น เราจึงขอตั้งสมมติฐานว่าชายที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการมีน้อยกว่าหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ ความ

สัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ กับเพศ มีแสดงอยู่ในตารางที่ ๔๑

ตารางที่ ๔๑

ครูชายและหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ

วัฒนธรรมทางการ เมือง แบบเผด็จการ	% ของครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ	
	ครูชาย	ครูหญิง
สูงสุด		
๑๑๘ - ๑๔๐	๒.๖ (๕)	- - (- -)
๙๕ - ๑๑๗	๒๐.๔ (๓๙)	๒๐.๒ (๔๖)
๗๔ - ๙๔	๕๐.๙ (๙๓)	๖๔.๙ (๑๔๘)
๕๑ - ๗๓	๒๔.๖ (๔๗)	๑๔.๙ (๓๔)
ต่ำสุด		
๒๘ - ๕๐	๑.๕ (๓)	- - (- -)
รวม	๑๐๐% (๑๙๑)	๑๐๐% (๒๒๘)

จากข้อมูลในตารางที่ ๔๑ ซึ่งให้เห็นว่า ร้อยละของครูที่มีคะแนนสูงสุดในสเกล
เผด็จการ ของครูชายและหญิงคือ ๒.๕ และ ๐.๐ ส่วนร้อยละของครูที่มีคะแนนสูง กลาง
ต่ำ และต่ำสุดระหว่างครูชายและครูหญิงในสเกลเผด็จการมีดังนี้ ๒๐.๔ และ ๒๐.๒
๕๐.๙ และ ๖๔.๙ ๒๔.๖ และ ๑๔.๙ และ ๑.๕ และ ๐.๐ ตามลำดับ
ดังนั้น สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจึงไม่เป็นความจริง ที่เป็นเช่นนี้เราอาจนำการวิจัยของ บุญเดิม
ไพเราะ มาอธิบายได้ว่าปัจจุบันสตรีไทยโดยเฉพาะที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีการศึกษา
สูงขึ้น และมีบทบาทในการช่วยหาเลี้ยงครอบครัว จึงมีสถานภาพทัดเทียมกับชาย
ไม่ว่าในงานอาชีพ การตัดสินใจด้วยตนเอง และในการ เขามีส่วนร่วมทางการ เมือง

แมจะมีน้อยในประการสุดท้ายนี้^{๑๕} แต่กิตติวีการ เขามีส่วนร่วมทางการเมือง เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนั้นค่านิยมในการอบรมลูกของครอบครัวไทยในกรุงเทพมหานคร ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย ทำให้ชายกับหญิงได้รับการอบรมกล่อมเกล่าที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยคนพบว่าครูไทยส่วนใหญ่มีทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นการขัดแย้งทางวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ส่วนในเรื่องประเภทของโรงเรียนกับวัฒนธรรมทางการเมืองนั้น ปรากฏว่า ครูในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ มีจำนวนใกล้เคียงกัน กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นข้าราชการครูหรือเป็นครูลูกจ้างของเอกชน ต่างมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการพอ ๆ กัน

ในเรื่องระดับการศึกษาและวัฒนธรรมทางการเมืองของครูนั้น ปรากฏว่าครูที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับสูงมีมากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีลงมาที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับเดียวกันถึงร้อยละ ๑๔ และครูที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการระดับสูง มีน้อยกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีลงมาที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการในระดับเดียวกันร้อยละ ๘.๓ อันแสดงว่าระดับของการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ แต่ไม่สำคัญมากนัก

^{๑๕} บุญเต็ม ไพเราะ, "สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕), ยทศัณย.

ตารางที่ ๔๒

มีครูหญิงโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ที่มีจิตใจแบบประชาธิปไตยในแต่ละระดับการศึกษา

% ของครูที่มีจิตใจแบบประชาธิปไตย							
โรงเรียนรัฐบาล				โรงเรียนราษฎร์			
รชชาย	ครูหญิง			รชชาย	ครูหญิง		
	วชิครที่ ๒	วชิครที่ ๑	วชิครที่ ๒		วชิครที่ ๑	วชิครที่ ๒	วชิครที่ ๑
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
๔๕.๐	๕๕.๒	๓๖.๖	๓๑.๒	๓๒.๕	๒๐.๐	๒๔.๒	
๕๒.๑	๔๘.๕	๖๓.๓	๖๖.๕	๖๓.๕	๘๐.๐	๗๕.๘	
๒.๘	๑.๘	๑.๖	๖.๓	— —	— —	— —	
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	
๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%
๗=๑๑	๗=๕๔	๗=๖๒	๗=๔๘	๗=๔๐	๗=๘๐	๗=๖๒	๗=๖๒

ตารางที่ ๔๓

และครูหญิงโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ที่มีจิตใจแบบเผด็จการในแต่ละระดับการศึกษา

	% ของครูที่มีจิตใจแบบเผด็จการ							
	โรงเรียนรัฐบาล				โรงเรียนราษฎร์			
	ครูชาย		ครูหญิง		ครูชาย		ครูหญิง	
ที่ ๑	วชิครที่ ๒	วชิครที่ ๑	วชิครที่ ๒	วชิครที่ ๑	วชิครที่ ๒	วชิครที่ ๑	วชิครที่ ๒	
๔	—	—	—	—	๔.๒	—	—	—
	๑๔.๐	๒๘.๖	๑๑.๓	๒๒.๕	๒๕.๐	๒๔.๐	๑๓.๗	
	๕๖.๓	๖๖.๗	๓๕.๘	๔๗.๘	๔๕.๐	๖๐.๐	๕๖.๕	
๐	๒๘.๖	๓.๗	๑๒.๕	๒๖.๘	๓๐.๐	๑๖.๐	๒๕.๘	
-	๑.๘	—	—	๔.๑	—	—	—	
๕	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	๑๐๐%	
๖	๗=๗๑	๗=๕๕	๗=๖๒	๗=๔๘	๗=๕๐	๗=๕๐	๗=๖๒	

ส่วนในเรื่องเพศกับวัฒนธรรมทางการเมืองนั้น ปรากฏว่า ครูชายที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง เมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงมีมากกว่าครูหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง เมืองแบบประชาธิปไตยในระดับเดียวกันร้อยละ ๑๓ แต่ครูชายที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง เมืองแบบเผด็จการในระดับสูงมีมากกว่าครูหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง เมืองแบบเผด็จการในระดับเดียวกันเพียง ๐.๒ แสดงว่า เพศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่ไม่สำคัญมากนัก และอาจพูดได้ว่า เพศไม่มีความสำคัญต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ

เพื่อประโยชน์แห่งการศึกษาค้นคว้าวิจัยนี้อย่างละเอียดในภายหลัง ผู้วิจัยได้ทำตารางขึ้นมาสองตาราง อันแสดงรายละเอียดในเรื่องการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบเผด็จการ จำแนกตามประเภทของโรงเรียน เพศและระดับของการศึกษาซึ่งจะแสดงการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระทั้งหมด โปรดดูตารางที่ ๔๒ และ ๔๓.